

U/SA
Patrik Hidefjäll
patrik.hidefjall@socialstyrelsen.se

Framtidsscenarier för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning

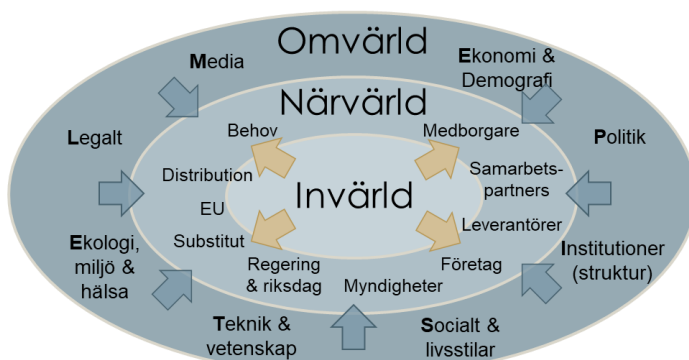
Med projektet ”Framtidsscenarier för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning” samarbetar Socialstyrelsen med Kairos Future för att ta fram ett antal scenarier för hur hälso- och sjukvården kan komma att se ut runt år 2040, och vilka konsekvenser det får för kompetensförsörjningen. En central del i detta arbete består i att identifiera betydelsefulla drivkrafter och trender i samhället som har relevans för hälso- och sjukvården och bedöma vilken effekt de kan ha för kompetensförsörjningen på längre sikt.

Projektet görs för att stödja en långsiktig hållbar kompetensförsörjning för hälso- och sjukvården och involverar en mångfald berörda aktörer inom hälso- och sjukvårdslandskapet och vårdutbildningssektorn. Syftet är att bidra till en ökad medvetenhet om vilka kritiska frågor som är viktiga att bevaka för att skapa en hållbar kompetensförsörjning i ett antal möjliga framtider.

Bakgrund

Kompetensförsörjningen är en av vårdens stora utmaningar. En väl fungerande hälso- och sjukvård förutsätter ett tillräckligt antal medarbetare, med rätt utbildning och kompetens som med goda förutsättningar och effektiva arbetsätt kan ge en god och säker vård [1, 2].

Under kommande år förväntas vårdbehoven öka till följd av en åldrande befolkning och fler personer med kroniska sjukdomar, samtidigt som stora pensionsavgångar väntar bland hälso- och sjukvårdens personal [3, 4]. Pågående strukturella förändringar av vården påverkar förutsättningarna för kompetensförsörjningen på många sätt framöver. Med bland annat detta som utgångspunkt ska framtidsscenarier tas fram.

Invärld, den "värld" vi kontrollerar (ofta den egna organisationen)
Närvärld, den värld vi verkar i och indirekt kan påverka (arenan/branschen)
Omvärld, den värld vi inte kan påverka men som påverkar oss

En vanlig utgångspunkt för framtidsscenarioer utgörs av demografiska framskrivningar (prognoser) som sätter vissa ekonomiska ramar för framtidens hälso- och sjukvård i Sverige. Andra omvärldsfaktorer utgörs av politik (mer eller mindre reglering), institutioner (givna samhällsstrukturer), sociala grupper och livsstilar, tekniktrender, ekologi/miljö och hälsotrender, lagstiftning och media.

Bara genom att studera dessa demografiska trender kan vi konstatera att svensk hälso- och sjukvård står inför stora utmaningar för hur sjukvården ska finansieras, styras, organiseras och bemannas. En annan faktor som påverkar hälso- och sjukvården är den teknikutveckling som sker både medicinskt och generellt i samhället och som ofta brukar benämnas som *digitalisering*. Effekter av digitalisering inom olika samhällssektorer skapar förväntningar på digitalisering och ökat inflytande och tillgänglighet för medborgare även inom hälso- och sjukvården. Digitalisering medför också att den medicinska kunskapen är mer tillgänglig för allmänheten, men också att flera alternativa synsätt på hur hälsa kan uppnås sprids utanför den etablerade skolmedicinen.

Projektets syfte och genomförande

Projektets syfte är att:

- Utifrån en omvärldsanalys formulera alternativa scenarier för kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvårdslandskapet.
- Bidra till att skapa en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för hälso- och sjukvården genom identifierande av olika kritiska framgångsfaktorer.
- Skapa samsyn och medvetenhet om vilka aktörer som behöver arbeta tillsammans för att åstadkomma en hållbar kompetensförsörjning i de olika scenarierna.

Några centrala frågeställningar i projektet är följande:

- Vilka är de mest karaktäristiska utmaningarna för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning i framtiden?
- Drivkrafter, samhällstrender och branschtrender samt scenarier?
- Ekonomi, politik, teknik, medicin, socialt med mera.
- Vilka aktörer kommer att bli nyckelaktörer och varför?
- Hälso- och sjukvårdslandskapets aktörer och/eller andra.
- Vad innebär detta för konsekvenser och utmaningar i hälso- och sjukvårdslandskapet?
- Vilka är framgångsfaktorerna i hälso- och sjukvårdslandskapet i framtiden?
- Vilka förmågor behöver hälso- och sjukvården ha (med hänsyn taget till regionala/lokala förhållanden)?
- Vilka krav och förväntningar ställer detta på framtida kompetensbehov och kompetensutveckling för hälso- och sjukvården?

Genomförande

Projektet genomförs under våren 2019 och slutrapport publiceras i början av hösten 2019. En aktiv löpande kommunikation om projektet kommer att föras med berörda aktörer under projektets gång, vilket redogörs för mer nedan.

- Processen genomförs med hög grad av delaktighet och transparens för att säkerställa ägarskap och samskapande mellan inbjudna representanter för främst vård- men även omsorgssektorn.
- Vi har bjudit in representanter från olika aktörsgrupper att delta i två workshopsserier, en i april och en i maj. Eftersom workshopparna bygger på varandra har vi strävat efter att de deltagare som deltar i april också medverkar i maj (ca 60 deltagare totalt/20 stycken per workshop).
- Aktörsgrupperna har bred och/eller specifik kunskap om hälso- och sjukvården - drivkrafter, strukturella förändringar, viktiga aktörer och forskning etc. Det handlar om direkt berörda aktörer såsom vårdens huvudmän, lärosäten, professionsorganisationer, SKL, UKÄ och andra myndigheter, men också aktörer utanför hälso- och sjukvården.
- I workshopserie 1 identifieras de ca 30 viktigaste trenderna som påverkar *samhälle, arbetsmarknad och kompetensförsörjningen för svensk hälso- och sjukvård*. Dessa trender analyseras och sammanställs till ett antal alternativa scenarier av en analysgrupp.
- I workshopserie 2 diskuteras scenarierna och vilka konsekvenser dessa kan få.
- Resultatet av samtliga workshops kommer tillsammans med bakgrundsresearch används som underlag för det fortsatta arbetet.

- En aktiv och löpande dialog om projektet, inklusive kommunikation om delresultat och andra relevanta artiklar och publikationer, kommer att föras via en projektsida på LinkedIn

Referenser

1. Bättre resursutnyttjande i hälso- och sjukvården. Uppdrag att följa överenskommelsen om stöd till bättre resursutnyttjande i hälso- och sjukvården. Stockholm: Socialstyrelsen; 2018.
2. Nationella planeringsstödet 2019. Bedömning av tillgång och efterfrågan på vissa personalgrupper inom hälso- och sjukvård och tandvård. Stockholm: Socialstyrelsen; 2019.
3. Sveriges viktigaste jobb finns i välfärden. Rekryteringsrapport 2018. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting; 2018.
4. Trender och Prognoser 2017. Stockholm: Statistiska Centralbyrån; 2017.